

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Asiakirjan tyyppi
31.01.2025

Yhdenvertaisuussuunnitelma Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto

Sisällysluettelo:

Yleistä	3
Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet.....	3
Tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden käsitteet	4
Syrjinnän, moniperusteisen syrjinnän, välittömän, välillisen ja rakenteellisen syrjinnän käsitteet.....	4
Puolueettomuus.....	5
Toiminta on kaikille avointa ja mahdollista.....	5
Nykytilan kuvaus:.....	5
Turvallisemman tilan periaatteet	6
Nuorisovaltuusto on yhteisö, jossa kaikkia sen jäseniä kohdellaan kunnioittavasti.....	7
Nykytilan kuvaus:.....	7
Alueellinen nuorisovaltuusto edistää aktiivisesti yhdenvertaisuuden toteutumista alueella ja maakunnassa.....	9
Nykytilan kuvaus:	9
Loppusanat	10

Yleistä

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston yhdenvertaisuussuunnitelmaa ohjaa Yhdenvertaisuuslaki (30.12.2014/1325), jonka tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa (1 §). Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa työnantaja, viranomaisia ja koulutuksen järjestäjiä arvioimaan ja edistämään yhdenvertaisuutta omassa toiminnassaan. Nuorisovaltuuston yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus on vastata lain asettamiin velvoitteisiin ja toimia nuorisovaltuuston omaa toimintaa, kuten tapahtumia, kokouksia, edustamisia ja muuta toimintaa, kehittävänä asiakirjana. Yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu vapaaehtoisesti nuorisovaltuutettujen ja muiden pirkanmaalaisten nuorien, turvallisuuden, ilmapiirin ja viihtyvyyden parantamiseksi kaikessa Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnassa.

Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet

Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta määrittelemällä ja kuvaamalla ne puitteet, keinot ja menetelmät, joiden avulla Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tulee edistämään yhdenvertaisuutta toiminnassaan. Nuorisovaltuuston edunvalvonnassa, toiminnassa ja päätöksenteossa sekä sen valmistelussa että toimeenpanossa arvioidaan vaikutuksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta.

Pirkanmaan alueellisen nuorisovaltuuston yhdenvertaisuussuunnitelman kärkitavoitteet ovat:

1. Tasa-arvoiset, yhdenvertaiset ja esteettömät tapahtumat
2. Turvallinen ja yhdenvertainen yhteisö

Dokumentissa on hyödynnetty Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden käsitteet

Tasa-arvon käsite yhdistetään useimmiten sukupuolten tasa-arvoon, mutta sitä käytetään myös laajemmassa merkityksessä. Käsite kattaa myös eri kulttuuri-, seksuaali- ja uskonnolliset ryhmät. Yhdenvertaisuudella sen sijaan viitataan lainsäädännössä muihin syrjintäperusteisiin kuin sukupuoleen, mutta sisällöllisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta voi pitää synonyymeinä, kun molemmat käsitteistä viittaa siihen, että kaikki ovat samanarvoisia ominaisuuksistaan riippumatta.

Esteettömyys yhdenvertaisuudessa tarkoittaa psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen huolimatta ominaisuuksistaan voi toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tällä tarkoitetaan palvelujen saatavuutta, tiedon ymmärrettävyyttä, välineiden käytettävyyttä sekä mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon.

Syrjinnän, moniperusteisen syrjinnän, välittömän, välillisen ja rakenteellisen syrjinnän käsitteet

Yhdenvertaisuuslaissa kielletyt syrjintäperusteet ovat seuraavat ominaisuudet: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muun henkilöön liittyvän syy. Lain mukaan syrjintä on kiellettyä huolimatta siitä, onko se välitöntä tai välillistä häirintää, sekä perustuuko se tosiseikkaan tai oletukseen. Myös ohje ja käsky olla syrjimättä lukee laissa. Syrjinnästä on kyse, kun henkilöä kohdellaan huonommin hänen ominaisuuksistaan johtuen. Syrjintä johtuu usein kulttuurista tai toiminnallisista rakenteista, joita saattaa olla vaikea havaita. Vaikeasti havaittavasta syrjinnästä esimerkkinä on piilosyrjintä, joka pitää sisällään ulossulkemisen, vähättelyn, tuen puutteen ja sivuuttamisen ominaisuuksiin pohjautuen. Syrjintä voi johtua mm. yksittäisten henkilöiden ja/tai ryhmien asenteista ja/tai ennakkoluuloista.

Moniperusteisesta syrjinnästä puhutaan, kun ihminen joutuu syrjinnän kohteeksi moneen ominaisuuteen perustuen. Tällöin kielteiset vaikutukset voivat kasaantua tai yhdistyä tavalla, joka tuottaa laadullisesti erilaista syrjintää kuin mitä nämä perusteet tuottaisivat yksinään. Myös erilaiset syrjinnän muodot ilmenevät usein samaan aikaan, kuten puhuttaessa syrjinnästä sukupuoleen sekä etniseen taustaan tai poliittiseen vakaumukseen nojautuen.

Välitön syrjintä tarkoittaa tilannetta, jossa ihmistä tai ihmisryhmää kohdellaan eriarvoisesti ilman hyväksyttäviä perusteita. Tällaisen syrjinnän tapauksessa voidaan osoittaa, että henkilö tai ihmisryhmä on asetettu huonompaan asemaan jonkin hänen ominaisuutensa vuoksi. Sukupuolien asettaminen eriarvoiseen asemaan esimerkiksi raskaudesta tai synnytyksestä johtuen on välitöntä syrjintää. Välillisestä syrjinnästä on kyse silloin, kun neutraali säännös tai toimintatapa saattaa tietyt henkilöt eriarvoiseen asemaan. Tällöin syrjintään syyllistyvä taho ei aina tiedosta syyllistyneensä syrjintään. Tietoisessa välillisessä syrjinnässä syrjintäperusteet nojataan neutraaleihin toimintatapoihin. Välillinen syrjintä on usein rakenteellista epätasa-puolisuutta, joka johtuu mm. kulttuurisista syistä tai esteettömyydenpuutteista. Rakenteellisesta syrjinnästä esimerkkejä ovat työtilat, jotka ovat fyysisesti esteellisiä tai työt, jotka edellyttävät pitkiä työpäiviä tai fyysistä voimaa. Tällaista syrjintää voidaan ehkäistä mm. hankkimalla fyysisesti saavutettavia tiloja.

Puolueettomuus

Pirkanmaan alueellinen nuorisovaltuusto on täysin puoluepoliittisesti sitoutumaton nuorisovaltuutettujen alueellinen ja maakunnallinen edunvalvoja, joka kannustaa nuorisovaltuutettuja rohkeaan, ja aktiiviseen vaikuttamistyöhön. Nuorisovaltuusto ei päätöksillään mukaile yksittäisiä puolueita vaan pyrkii edistämään nuorisovaltuutettujen mahdollisuuksia vaikuttaa, ja pirkanmaalaisen nuorten asemaa hyvinvointialueella ja maakunnassa.

Tavoite: Jokaisella jäsenellä on mielipiteen ja ilmaisun vapaus.

Toimenpiteet:

- Tapahtumilla ja kaikessa toiminnassa jäsenillä on ilmaisuvapaus.
- Jokaisen jäsenen mielipidettä arvostetaan.
- Jokaisella tapahtumalla kunnioitetaan turvallisemman tilan periaatteita.

Toiminta on mahdollisimman avointa ja mahdollista maakunnan ja hyvinvointialueen nuorille.

Nykytilan kuvaus:

Nuorisovaltuustolla on kahdeksan vapaata paikkaa, joita voi hakea kuka tahansa 13-20 -vuotias pirkanmaalainen nuori. Toiminta on täysin uskonnollisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta, eikä nuorisovaltuusto ei rajaa toiminnassaan ulkopuolelle ketään. Kaikessa toiminnassa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton pohjalta. Tapahtumat

järjestetään ainoastaan rakennuksissa, joiden tilat ovat esteettömiä fyysisesti ja henkisesti.

Turvallisemman tilan periaatteet

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto hyödyntää Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton turvallisemman tilan toimintaperiaatteita. Periaatteiden tavoitteena on luoda tunnelma, joka mahdollistaa toimintaan osallistumisen, muiden kanssa kommunikoinnin ja yleisen oleskelun ilman paineita. Jokaisen tapahtumaan osallistuvan on tärkeää olla tietoinen keinoista, joilla syrjintään, häirintään, aggressiiviseen tai muutoin epämiellyttävään käytökseen voidaan puuttua.

Tavoite: Toiminnassa ja tapahtumilla noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita.

Toimenpiteet:

- Missään nuorisovaltuuston toiminnassa tai tapahtumissa ei ole tilaa väkivallalle tai suvaitsemattomuudelle.
- Kaikenlainen syrjivä käytös ja kielenkäyttö on ehdottomasti kiellettyä, joka sisältää myös ennakkoluulot muiden taustaa, ikää tai ulkonäköä kohtaan. Poliittinen tausta, ikä, koulutus tai ulkoiset ominaisuudet eivät ole syy syrjivälle käytökselle.
- Tapahtumilla on nollatoleranssi kaikelle seksuaaliselle- ja muulle häirinnälle. Tämä sisältää kaiken fyysisesti, suullisesti ja kirjallisesti tapahtuvan toisen koskemattomuuden ja yksityisyyden rikkomisen. Tällaiseen toimintaan puututaan välittömästi, ja siihen syyllistyneet henkilöt poistetaan tapahtumasta.
- Toiminnassa kiitetään esiintyjä ja osoitetaan suosiota viittomakielen taputuksella, käsiä heiluttaen ilmassa.

Tavoite: Jokainen saa olla oma itsensä.

Toimenpiteet:

- Nuorisovaltuuston missään toiminnassa ei häiritä ketään sanallisesti, kirjallisesti tai kuvin. Kaikki sanallinen kieltäytyminen tarkoittaa aina täysin kieltäytymistä.
- Kenenkään identiteetistä, sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnollisuudesta tai muusta vastaavasta ei tehdä oletuksia.
- Nuorisovaltuuston toiminnassa on tilaa erilaisuudelle.

Tavoite: Nuorisovaltuuston kaikessa toiminnassa on tilaa jokaiselle nuorelle.

Toimenpiteet:

- Kaikissa käydyissä keskusteluissa kunnioitetaan toisen puheenvuoroa ja ajatuksia.
- Ketään ei tuomita eikä toiminnassa lietsota stereotypioita. Ableististen eli vamman tai terveydentilan takia halventavien, tai muiden vähemmistöjä halventavien termien käyttö on kiellettyä.
- Arkoja aiheita käsitellään kunnioittavasti.

Jos toimija ei kunnioita periaatteita tai toimi niiden mukaisesti, hänet voidaan poistaa tapahtumalta tai toiminnasta väliaikaisesti. Rikkomuksista voidaan antaa huomautus tai poistaa tapahtumalta tai muusta toiminnasta.

Nuorisovaltuusto on yhteisö, jossa kaikkia sen jäseniä kohdellaan kunnioittavasti

Nykytilan kuvaus:

Nuorisovaltuusto on yhteisö, jossa kaikkia sen jäseniä kohdellaan kunnioittavasti, eikä hyväksy sen työntekijöihin, jäseniin tai keneenkään muuhun kohdistuvaa syrjintää, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua. Nuorisovaltuustossa puututaan kaikkeen syrjintään. Tapahtumissa ohjeistetaan puhumaan toisille ystävällisesti ja kunnioittamaan toisten identiteettiä, moninaisuutta ja mielipiteen vapautta kunnioittaen. Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton toimielin hyvinvointialueella, mutta sen jäsenillä on vapaus kuulua tai olla kuulumatta puolueeseen, uskonnolliseen yhdyskuntaan, vakaumukselliseen ilmaisuun tai muuhun järjestöön. Vakaumus voi esiintyä esimerkiksi elämäntavoissa, ruokavaliossa tai pukeutumisessa.

Jokaisen mielipide on toiminnassa yhtä tärkeä iästä, kokemuksesta, olemuksesta sekä taustasta riippumatta.

Nuorisovaltuustossa käydään vaalit vuosittain järjestäytymiskokouksessa, jossa valitaan seuraavalle vuodelle puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, sihteeristö ja edustuspaikkojen edustajat. Jokaisella jäsenellä on yhdenvertainen mahdollisuus asettua ehdolle tehtäviin.

Tavoite: Nuorisovaltuuston toiminta ei salli syrjintää missään muodossa.

Toimenpiteet:

- Toiminnassa vältetään haitalliset stereotypiat.
- Työntekijät ja puheenjohtajisto pitävät huolen siitä, ettei sen materiaalit tai tiedottaminen ole syrjivää, halventavaa tai vihamielistä vaan lähtökohdiana on yhdenvertaisuus ja saavutettavuus.
- Nuorisovaltuusto ei syrji ketään.
- Nuorisovaltuusto ottaa käyttöönsä yhdenvertaisuus-lomakkeen, jota seuraa ainoastaan nuorisovaltuuston ohjaaja ja tarvittaessa puheenjohtajaneuvosto esimerkiksi ohjaajan puuttuessa. Jos lomakkeella ilmiannetaan puheenjohtajaneuvoston jäsenen epäasiallisesta tai muuten syrjivästä toiminnasta, tällöin asian ottaa käsittelyyn nuorisovaltuuston ohjaaja, työntekijä tai tarvittaessa muu puheenjohtajaneuvoston jäsen.

Tavoite: Nuorisovaltuusto seuraa yhdenvertaisuuden toteutumista.

Toimenpiteet:

- Yhdenvertaisuussuunnitelma tarkistetaan vuosittain.
- Työntekijät ja/tai puheenjohtajaneuvosto toimivat nuorisovaltuuston yhdenvertaisuustarkkailijoina, joihin häirintää tai syrjintää kokeneet tai sitä todistavat voivat ottaa yhteyttä esimerkiksi sähköisen lomakkeen kautta tai ottamalla suoraan yhteyttä tarkkailijoihin.
- Yhdenvertaisuustarkkailijat toimivat täysin luottamuksellisesti.

Tavoite: Nuorisovaltuusto kannustaa yhdenvertaisuuteen.

Toimenpiteet:

- Toisten kunnioittaminen, ihmisoikeudet ja jokaisen osallistujan arvokkuus tuodaan esille kaikkien tapahtumien ja toiminnan sisällöissä.
- Tapahtumilla noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita ja periaatteet käydään läpi jokaisen tapahtuman alussa.

Tavoite: Nuorisovaltuuston vaalikulttuuri on turvallinen, kannustava ja kaikinpuolin saavutettava.

Toimenpiteet:

- Nuorisovaltuuston jokaisella jäsenellä on aidosti yhdenvertainen mahdollisuus asettua ehdolle kaikkiin tehtäviin.
- Nuorisovaltuuston vaalitarkkailija on pääasiassa ohjaaja, ja tarvittaessa muu jäsen, joka ei ole itse ehdolla tehtäviin. Tarkkailija valvoo parhaan

kykynsä mukaan näiden periaatteiden toteutumista vaaleissa ja ehdokkaat voivat olla vaalitarkkailijaan yhteydessä, jos kokevat vaalien tai ehdokkuuden vuoksi häirintää, ahdistelua tai muuta epäasiallista käytöstä.

- Nuorisovaltuuston puheenjohtajaneuvosto ei ota kantaa nuorisovaltuuston sisäisiin vaaleihin tai niiden ehdokasasetteluun, vaan kannustaa kaikkia nuorisovaltuutettuja yhdenvertaisesti.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto edistää aktiivisesti yhdenvertaisuuden toteutumista hyvinvointialueella ja maakunnassa.

Nykytilan kuvaus:

Nuorisovaltuusto pyrkii jatkuvasti edistämään sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta kaikessa vaikuttamistyössään Pirkanmaalla. Vaikuttamistyössä hyvinvointialueella on nostettu esille mm. nuorten yhdenvertainen asema palveluihin sekä tiedon saavutettavuus ja sen ymmärrettävyys.

Toiminnassa tiedostetaan, että vammaisuus tai terveydentila voi vaikuttaa henkilön toimintakykyyn, mutta ne eivät kuitenkaan ole peruste olettaa, että henkilö olisi toimintakyvytön. Tällöin terveydentila tai sairaushistoria ei oikeuta kohtelemaan henkilöä syrjivästi. Jokaisella on oikeus kertoa tai olla kertomatta sairaudestaan tai vammaisuudestaan muille työntekijöille tai jäsenille, kunhan siitä ei koidu haittaa itse jäsenelle tai työntekijälle.

Kaikkien mielipide on yhtä painava ja jokaisella on täysin samat lähtökohdat osallistua päätöksentekoon, edunvalvontaan ja muuhun toimintaan.

Tavoite: Nuorisovaltuusto on Pirkanmaalla yhdenvertaisuudessa edelläkävijä.

Toimenpide:

- Alueellista yhdenvertaisuuden edistämistyötä jatketaan toiminnassa tulevaisuudessa aktiivisesti.
- Toiminnassa on nollatoleranssi kaikelle syrjinnälle ja toiminta on kaikille henkisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti esteetöntä.

Loppusanat

Kehitystyö ei ole koskaan valmis, vaan nuorisovaltuusto tulee tulevaisuudessakin tekemään aktiivista työtä epätasa-arvon ja muiden syrjinnän muotojen kitkemiseksi omassa toiminnassaan.

Mikäli olet kohdannut syrjintää, ole yhteydessä puheenjohtajaneuvostoon tai nuorisovaltuuston työntekijään. Mikäli tarvitset lisää tukea tilanteen hoitamiseen tai olet kokenut syrjintää edellä mainittujen tahojen toimesta, ole yhteydessä Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton liittohallitukseen tai Pirkanmaan piirihallitukseen, jotka toimivat Pirkanmaalla kaikkien nuorisovaltuustojen edunvalvojana.

Tämä asiakirja on Pirkanmaan alueellisen nuorisovaltuuston hyväksymä asiakirja, jota sovelletaan kaikessa nuorisovaltuuston toiminnassa kaikilla eri tasoilla.

Nuorisovaltuusto, etenkin puheenjohtajaneuvosto, seuraa säännöllisesti yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.